

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.5.2.29>

POJĘCIE PUBLICZNEJ ADMINISTRACJI PRODUKCJI I OBIEGU LEKÓW NA UKRAINIE

Larysa Kotenko

studentka

Naukowo-Badawczego Instytutu Prawa Publicznego (Kijów, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0002-9867-215X

Kotenko@gmail.com

Adnotacja. Aktualność artykułu polega na tym, że działalność organów administracji publicznej powinna odpowiadać na wyzwania społeczeństwa. Podczas przemian społecznych, politycznych i gospodarczych, globalizacji życia ludzkiego obserwujemy tendencję do rozprzestrzeniania się neoliberalnej doktryny ekonomicznej. Należy zauważyć, że państwo musi stale wpływać na rozwój podstawowych stosunków społecznych w nieodłącznych formach, stosując odpowiednie techniki i metody, kontrolować i kierować rozwojem stosunków społecznych, w tym produkcji i obiegu leków. Publiczna administracja produkcją i obiegiem leków jako ważna funkcja państwa i jego organów jest ściśle związana z innymi funkcjami i musi mieć jasne tło prawne. W artykule sformułowano pojęcie publicznej administracji produkcją i obiegiem produktów leczniczych. Ustalono, że produkcja i obrót produktami leczniczymi należą do priorytetowych kierunków polityki publicznej, bo ważne jest nie tylko sformułowanie tej polityki, ale także jej realizacja. Leki stanowią grupę dóbr konsumpcyjnych o szczególnym znaczeniu społecznym. Uzasadniona jest potrzeba zastosowania mechanizmów administracji publicznej w celu ochrony zdrowia publicznego. Podano autorskie definicje pojęć „produkcja leków”, „obróć lekami” oraz „publiczna administracja produkcją i obiegiem leków”.

Słowa kluczowe: produkcja leków, leki, obrót lekami, organy administracji publicznej, służba zdrowia, administracja publiczna.

THE CONCEPT OF PUBLIC ADMINISTRATION OF PRODUCTION AND CIRCULATION OF MEDICINES IN UKRAINE

Larysa Kotenko

Applicant

Research Institute of Public Law (Kyiv, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0002-9867-215X

Kotenko@gmail.com

Abstract. The relevance of the article is that the activities of public administration bodies must meet the challenges of society. In the time of social, political and economic transformations, globalization of human life, we observe a tendency to spread neoliberal economic doctrine. It is emphasized that the state must constantly influence the development of basic social relations, in its inherent forms, using appropriate techniques and methods, controls and directs the development of social relations, including the production and circulation of medicines.

Public administration of the production and circulation of medicines as an important function of the state and its bodies is closely linked to other functions and must have a clear legal basis. The concept of public administration of production and circulation of medicines is formed in the article. It is determined that the production and circulation of medicines is one of the priorities of state policy, because it is important not only to formulate this policy, but also its implementation. Medicines are a group of consumer goods of special social importance. The need to use public administration mechanisms to protect public health is justified. Author's definitions of the terms "production of medicines", "circulation of medicines" and "public administration of production and circulation of medicines" are given.

Key words: production of medicines, medicines, circulation of medicines, bodies of public administration, health care, public administration.

ПОНЯТТЯ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ВИРОБНИЦТВА ТА ОБІГУ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ В УКРАЇНІ

Лариса Котенко

здобувач

Науково-дослідного інституту публічного права (Київ, Україна)

ORCID ID: 0000-0002-9867-215X

Kotenko@gmail.com

Анотація. Актуальність статті полягає у тому, що діяльність органів публічного адміністрування повинна відповідати на виклики суспільства. У час соціальних, політичних та економічних трансформацій, глобалізації людського життя ми спостерігаємо тенденцію до розповсюдження неоліберальної економічної доктрини. Наголо-

шено, що держава повинна постійно впливати на розвиток основних суспільних відносин у притаманних їй формах, використовуючи відповідні прийоми та методи, контролювати і спрямовувати розвиток суспільних відносин, у тому числі виробництва та обігу лікарських засобів.

Публічне адміністрування виробництва та обігу лікарських засобів як важлива функція держави та її органів тісно пов'язане з іншими функціями і повинно мати чітке правове підґрунтя. У статті сформовано поняття «публічного адміністрування виробництва та обігу лікарських засобів». Визначено, що виробництво та обіг лікарських засобів є одними із пріоритетних напрямів державної політики, адже важливим є не лише формулювання цієї політики, але і її реалізація. Лікарські засоби становлять групу товарів народного споживання із особливим соціальним значенням. Обґрунтовано необхідність застосування механізмів публічного адміністрування з метою захисту здоров'я населення. Надано авторські визначення понять «виробництво лікарських засобів», «обіг лікарських засобів» і «публічне адміністрування виробництва та обігу лікарських засобів».

Ключові слова: виробництво лікарських засобів, лікарські засоби, обіг лікарських засобів, органи публічного адміністрування, охорона здоров'я, публічне адміністрування.

Вступ. Діяльність органів публічного адміністрування повинна відповідати на виклики суспільства. У час соціальних, політичних та економічних трансформацій, глобалізації людського життя ми спостерігаємо тенденцію до розповсюдження неоліберальної економічної доктрини, в основу якої покладено вільний ринковий обмін та лібералізацію суспільного життя. Усі ці чинники спонукають органи влади до впровадження дієвої системи публічного адміністрування, основною метою якого має стати забезпечення покращення якості життя людей, що передбачається ціллю 3 «Забезпечення здорового способу життя та добробуту людей будь-якого віку» Резолюції Генеральної Асамблеї ООН «Перетворення нашого світу: Порядок денний в області сталого розвитку на період до 2030 року» (Transforming our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development, 2015).

У Першому Добровільному національному огляді України зазначено про неефективність частини лікарських препаратів, які реалізуються на ринку. За результатами проведених досліджень ВООЗ майже 10,5% усієї медичної продукції, яка використовується у країнах із низьким і середнім рівнем доходів, не витримує перевірки та є фальсифікатом. Через відсутність єдиної системи моніторингу обігу ліків в Україні не можливо визначити обсяг фальсифікованих ліків. Процедури допуску лікарських засобів на ринок і погодження клінічних випробувань тривають в середньому на 15-25% часу довше, ніж аналогічні процедури у країнах ЄС (Sustainable Development Goals Ukraine – Voluntary National Review, 2020). Саме цим і зумовлена актуальність дослідження поняття «публічного адміністрування виробництва та обігу лікарських засобів в Україні».

Основна частина. Під час підготовки дослідження було використано праці вітчизняних учених-адміністративістів, серед яких В.Б. Авер'янов, К.К. Афанасьєв, Г.В. Атаманчук, Д.М. Бахрах, Ю.П. Битяк, М.Ю. Віхляєв, В.В. Галуцько, В.М. Гаращук, Ю.В. Гаруст, З.С. Гладун, С.В. Діденко, Є.В. Додін, С.В. Ківалов, В.В. Коваленко, В.В. Ковальська, А.Т. Ковальчук, Т.О. Коломоєць, В.К. Колпаков, О.В. Кузьменко, А.С. Лагода, Є.О. Легеза, М.В. Лошицький, П.С. Лютіков, А.А. Манжула, Р.В. Миронюк, С.О. Мосьондз, С.С. Овчарук, Д.В. Приймаченко, Л.М. Руснак, О.Ю. Синявська, Є.Ю. Соболев, Л.І. Сопільник, С.Г. Стеценко, В.М. Столбовий, Н.П. Тиндик, Н.С. Федорук, О.І. Харитоновна, К.І. Чижмарь, А.Г. Чубенко, Р.В. Шаповал, М.К. Якимчук, Х.П. Ярмач та багато інших.

Питання діяльності органів публічного адміністрування досліджено у наукових працях О.Ю. Бобровської, І.А. Грицяка, В.Б. Дзюндзюк, Г.Б. Желеф, І.Б. Коліушка, К. Колесникова, Т.В. Кондратюк, В.В. Круглова, Н.М. Мельнюкова, М.І. Лахижа, М.А. Міненка, О.О. Світличного, Н.Г. Ревенко, Н.Ф. Філіпова, О.А. Шатилота.

З метою забезпечення всім громадянам України рівного доступу до якісних медичних послуг і перебудови на пацієнтоорієнтовану систему охорони здоров'я, починаючи із 2016 року розпочалася реформа системи охорони здоров'я. Зазначене стало основою для нового наукового пошуку Б.О. Логвиненко «Публічне адміністрування сферою охорони здоров'я в Україні: теорія і практика» (2017 рік) (Lohvynenko, 2018); Н.В. Волк та О.П. Світличним «Адміністративно-правове регулювання фармацевтичної діяльності в Україні: шляхи вдосконалення» (2018 рік) (Volk et al., 2018); В.І. Теремецьким «Особливості правової охорони медичних винаходів: сучасність і перспективи» (Teremetskyi, 2019); С.В. Книш «Адміністративно-правові відносини у сфері охорони здоров'я в Україні» (2019 рік) (Knysh, 2019); О.Г. Стрельченко «Публічне адміністрування у сфері обігу лікарських засобів» (2019 рік) (Strelchenko, 2019).

Особливої уваги з точки зору нашого дослідження заслуговує монографія О.Г. Стрельченко, яка ґрунтується на дослідженні теоретичних проблем використання державою засобів публічного адміністрування у сфері обігу лікарських засобів, що дає змогу цілеспрямовано розвивати та удосконалити галузеву та функціональну сфери, а також той чи інший напрям діяльності публічного адміністрування, спрямований на реалізацію публічно-правових цінностей. Автором сформульовано та охарактеризовано види проваджень у сфері обігу лікарських засобів і їхні етапи: реєстраційні провадження, дозвільні провадження, ліцензійні провадження, сертифікаційні провадження.

Нині в українській правовій науці відсутнє комплексне наукове дослідження, присвячене поняттю «публічного адміністрування виробництва та обігу лікарських засобів в Україні». Ринок лікарських засобів – одна зі стратегічно-важливих галузей для розвитку нашої держави. Підвищений інтерес до нього викликаний економічними, соціальними і навіть політичними факторами, оскільки саме через цей ринок забезпечується попит на лікарські препарати, а значить держава має застосувати механізми публічного адміністрування з метою захисту здоров'я населення.

Визначено, що державною стратегією реалізації державної політики забезпечення населення лікарськими засобами є система дій, заходів, нормативно-правових актів, пріоритетів, визначених у системі охорони

здоров'я, які спрямовані на розв'язання сукупності взаємопов'язаних проблем у сфері забезпечення населення якісними, ефективними та безпечними лікарськими засобами (About the statement of the State strategy of realization of the state policy of providing the population with medicines for the period till 2025, 2018).

Наукова парадигма поняття «публічне адміністрування» охоплює велику кількість напрацювань учених-адміністративістів. Так, Ю. Битяк визначає публічне адміністрування як регламентовану законами та іншими нормативно-правовими актами діяльність суб'єктів публічного адміністрування, спрямовану на здійснення законів та інших нормативно-правових актів шляхом прийняття адміністративних рішень, надання встановлених законами адміністративних послуг (Бутиак at all., 2016: 7). Професор В. Авер'янов розглядає публічне адміністрування як певний вид діяльності органів держави та органів місцевого самоврядування, яка має владний характер і насамперед передбачає організуючий і розпорядчий вплив на об'єкти адміністрування шляхом використання певних повноважень. Порівнюючи його із державним регулюванням, науковець зазначає, що публічне адміністрування застосовується не лише в межах виконавчої влади і передбачає не тільки вплив на об'єкти адміністрування, а й вплив на суспільне середовище цих об'єктів (Administrative law of Ukraine Administrative law of Ukraine, 2012: 17).

Нині існує два базових підходи щодо тлумачення публічного адміністрування:

1) у широкому значенні це вся система адміністративних інститутів з ієрархією влади, за допомогою якої відповідальність за виконання державних рішень спускається зверху донизу;

2) у вузькому розумінні публічне адміністрування пов'язане з виконавчою гілкою влади і розглядається як професійна діяльність державних службовців, яка включає всі види діяльності, спрямовані на реалізацію рішень вищого органу виконавчої влади – Кабінету Міністрів України.

Низка науковців, серед яких М. Міненко (Minenko, 2013) та Ю. Сурмін (Surmin, 2010: 3), вважають публічне адміністрування перехідною ланкою або етапом від державного управління до публічного управління. Інші науковці, серед яких А. Колодій (Kolodii, 2011: 5) та Ю. Шаров (Sharov, 2010: 8), визначають публічне адміністрування частиною управлінського процесу, складником публічного управління. Т. Кондратюк визначає публічне адміністрування як підсистему соціальної системи, складник суспільства, чие функціонування та розвиток перебувають під потужним впливом з боку усіх інших сфер суспільної життєдіяльності (Kondratiuk, 2010: 299).

На думку Н.М. Мельтюхової, публічне адміністрування – це цілеспрямована взаємодія публічних адміністрацій із юридичними та фізичними особами з приводу забезпечення реалізації законів і виконання основних функцій: орієнтованого планування, яке визначає бажані напрями розвитку, створення правових, економічних та інших умов для реалізації інтересів учасників взаємодії, розподілу праці, кооперування та координування діяльності, а також моніторинг результатів (Meltiukhova, 2009: 77–78).

З огляду на викладені вище наукові погляди зазначимо, що публічне адміністрування характеризується наявністю певних складників:

- є формою реалізації функцій виконавчої влади;
- діяльність здійснюється суб'єктами публічної адміністрації з метою задоволення публічного інтересу.

На нашу думку, найбільш вдалими є визначення «публічного адміністрування як форми реалізації публічної влади», надане авторами підручника «Адміністративне право України. Повний курс», як адміністративної діяльності суб'єктів публічної адміністрації, що є зовнішнім виразом реалізації завдань (функцій) виконавчої влади, який здійснюється з метою задоволення публічного інтересу й негативно відмежується від законодавчої, судової та політичної діяльності (Halunko at all, 2019: 19–20).

Держава повинна постійно впливати на розвиток основних суспільних відносин у притаманних їй формах, використовуючи відповідні прийоми та методи, контролювати і спрямовувати розвиток суспільних відносин, у тому числі й виробництва та обігу лікарських засобів. Публічне адміністрування виробництва та обігу лікарських засобів як важлива функція держави та її органів тісно пов'язане з іншими функціями і повинно мати чітке правове підґрунтя.

Статтею 2 Закону України «Про лікарські засоби» визначено поняття «лікарський засіб» як будь-яку речовину або комбінацію речовин (одного або кількох активних фармацевтичних інгредієнтів та допоміжних речовин), що має властивості та призначена для лікування або профілактики захворювань у людей, чи будь-яка речовина або комбінація речовин (одного або кількох активних фармацевтичних інгредієнтів та допоміжних речовин), яка може бути призначена для запобігання вагітності, відновлення, корекції чи зміни фізіологічних функцій у людини шляхом здійснення фармакологічної, імунологічної або метаболічної дії чи для встановлення медичного діагнозу (About medicines, 1996).

Будь-який напрям суспільної діяльності, зокрема і виробництво та обіг лікарських засобів, має враховувати положення Конституції України (частина друга статті 3), згідно з яким права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави (The Constitution of Ukraine, 1996). Джерелом існування, розвитку та підвищення життєвого рівня людини є виробнича діяльність, яка спрямовується на задоволення потреб суспільства. У широкому розумінні «виробництво» – це цілеспрямована діяльність зі створення будь-якого корисного продукту (товари, предмети, речі, послуги, інформація, знання) (N.d., 2003).

Виробництво лікарських засобів здійснюється фізичними або юридичними особами на підставі ліцензії, що видається в порядку, встановленому Законом України «Про лікарські засоби» (About medicines, 1996),

«Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової та роздрібною торгівлі лікарськими засобами, імпорту лікарських засобів (крім активних фармацевтичних інгредієнтів)», затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 30.11.2016 № 929 [21].

Згідно із останніми документами таке виробництво є двох видів:

1) виробництво (виготовлення) лікарських засобів в умовах аптеки – індивідуальне виготовлення лікарських засобів за рецептами лікарів, на замовлення лікувально-профілактичних закладів, виготовлення внутрішньо-аптечної заготовки, концентратів, напівфабрикатів, а також лікарських засобів, виготовлених про запас;

2) виробництво лікарських засобів (промислове) – діяльність, пов'язана із серійним випуском лікарських засобів, яка включає усі або хоча б одну з операцій щодо технологічного процесу, контролю якості, видачі дозволу на випуск, а також закупівлю матеріалів і продукції, зберігання, оптову торгівлю (дистрибуцію) лікарських засобів власного виробництва (About the statement of License conditions of carrying out economic activity on production of medicines, wholesale and retail trade in medicines, import of medicines (except for active pharmaceutical ingredients, 2016).

У своїй статті О.Г. Стрельченко здійснює ґрунтовну характеристику співвідношення правових категорій «створення лікарських засобів» і «виробництво лікарських засобів». На думку автора, створення лікарських засобів є набагато ширшим за категорію виробництва, воно запроваджує нові детермінанти: «серійно-промислове створення лікарських засобів» і «внутрішньо-аптечне створення лікарських засобів» (Strelchenko, 2020: 103–104). На нашу думку, видове поняття «виробництво лікарських засобів» потребує більш детального дослідження в частині його публічного адміністрування.

Отже, виробництво лікарських засобів – індивідуальна або промислова діяльність на основі ліцензії на виробництво лікарських засобів за умови дотримання належних стандартів і процедур виготовлення, а також пакування та маркування лікарських засобів.

Останнім часом регуляторна політика держави у сфері торгівлі лікарськими засобами була спрямована на гармонізацію національного законодавства із законодавством ЄС, впровадження міжнародних стандартів у дозвільних процедурах для ефективного просування та торгівлі лікарськими засобами, вдосконалення механізмів управління, спрощення регуляторних процедур і підвищення безпеки лікарських засобів. Україна зробила значні кроки вперед. Незважаючи на велику кількість позитивних змін, інституційна спроможність державних регуляторів потребує покращення для того, щоб прискорити імплементацію сучасних регуляторних змін. Головною регуляторною проблемою є обіг лікарських засобів. Обіг можна охарактеризувати як використання чи вжиток певного корисного продукту (товару, послуги, інформації) шляхом його руху у суспільстві.

Зрозуміло, що державна політика щодо лікарських засобів має спрямовуватися на гарантоване забезпечення якості, безпеки та ефективності лікарських засобів, які знаходяться в обігу на ринку, рівний доступ населення до основних препаратів і їх раціональне застосування. Тому правовідносини, які виникають у процесі обігу лікарських засобів, складаються із загальних вимог до торгівлі лікарськими засобами, порядку відпуску лікарських засобів громадянам, публічних закупівель лікарських засобів, порядку знищення та утилізації лікарських засобів, особливостей обігу наркотичних речовин і прекурсорів, імпорту лікарських засобів. Варто зазначити, що обіг лікарських засобів, як і їхнє виробництво, також здійснюється на підставі ліцензії, яка видається в рамках управлінської діяльності держави. Отже, обіг лікарських засобів – це види діяльності, пов'язані із оптовою та роздрібною торгівлею лікарськими засобами як національного походження, так і імпортовані в Україну, знищення та їхня утилізація.

Висновки. На нашу думку, публічне адміністрування виробництва та обігу лікарських засобів – це форма публічної управлінської діяльності суб'єктів публічної адміністрації (органів державної влади, місцевого самоврядування, самоврядних громадських організацій, наділених відповідною компетенцією), спрямована на реалізацію державної політики щодо забезпечення населення лікарськими засобами, на виконання владних повноважень публічного змісту для оптимізації процесів виробництва та обігу лікарських засобів з метою покращення здоров'я нації, забезпечення здорового способу життя та добробуту людей будь-якого віку.

Особливість публічного адміністрування виробництва та обігу лікарських засобів зумовлена важливістю і продуманістю організацій, які від імені держави здійснюють зазначене публічне адміністрування. Показники здоров'я нації не завжди прямо залежать від ефективності діяльності органів публічного управління в сфері охорони здоров'я, у тому числі від виробництва та обігу лікарських засобів, проте останні здатні впливати на становище у зазначеній сфері.

Список використаних джерел:

1. Адміністративне право України. Академічний курс : підручник: у 2-х т. Том 1. Загальна частина / ред. колегія: В.Б. Авер'янов (голова). К. : Видавництво «Юридична думка», 2012. 584 с.
2. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / Галунько В., Діхтієвський П., Кузьменко О., Стеценко С. та ін. Видання друге. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 520 с.
3. Волк Н.В., Світличний О.П. Адміністративно-правове регулювання фармацевтичної діяльності в Україні: шляхи вдосконалення : монографія. К. : НУБіП України, 2018. 185 с.
4. Демократичне урядування і публічне адміністрування: проблеми вимірювання й аудиту : наук.-метод. посібник / авт. кол. О.Ф. Колодій, М.З. Буник, П.М. Петровський [та ін.]. К. : НАДУ, 2011. 56 с.
5. Закон України від 04.04.1996 № 123/96-ВР «Про лікарські засоби».
6. Книш С.В. Відносини у сфері охорони здоров'я в Україні: адміністративно-правовий аспект : монографія. Київ : Освіта України, 2019. 443 с.

7. Кондратюк Т.В. Становлення порівняльного публічного адміністрування як теоретико-методологічного напрямку дослідження механізмів державного управління. *Науковий вісник Академії муніципального управління : збірник наукових праць*. 2010. № 3. С. 297–305.
8. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР.
9. Логвиненко Б.О. Публічне адміністрування сферою охорони здоров'я в Україні: теорія і практика : дис. докт. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2018. 428 с.
10. Мельтохова Н.М. Становлення і розвиток публічної адміністрації в Україні. *Європеїзація публічного адміністрування в Україні в контексті європейської інтеграції* : матеріали наук.-практ. конф. 17 грудня 2009 року, м. Дніпропетровськ / за заг. ред. Л.Л. Прокопенка. Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2009. С. 77–78.
11. Міненко М.А. Трансформація системи державного управління в сучасні моделі регулювання суспільства. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=581>.
12. Організація виробництва (2003). *Сутність і суспільне значення виробництва*. URL: <http://library.if.ua/book/106/7117.html>.
13. Основи публічного адміністрування : посібник для підготовки до іспиту / [Ю.П. Битяк, Н.П. Матюхіна, М.С. Ковтун та ін.]; за заг. ред. Н.П. Матюхіної. Харків : Право, 2016. 128 с.
14. Постанова Кабінету Міністрів України від 30.11.2016 № 929 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової та роздрібною торгівлі лікарськими засобами, імпорту лікарських засобів (крім активних фармацевтичних інгредієнтів)». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929-2016-%D0%BF#Text>.
15. Постанова Кабінету Міністрів України від 5 грудня 2018 року № 1022 «Про затвердження Державної стратегії реалізації державної політики щодо забезпечення населення лікарськими засобами на період до 2025 року». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1022-2018-%D0%BF#Text>.
16. Резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 21.10.2015 № 70/1 «Перетворення нашого світу: Порядок денний в області сталого розвитку на період до 2030 року». URL: [Agenda2030_UA.pdf](https://www.un.org/development/desa/pd/datastore/indicators/SDG-70-1).
17. Стрельченко О.Г. «Співвідношення правових категорій «створення лікарських засобів» і «виробництво лікарських засобів». *Держава та регіони*. Серія: Право, 2019, № 1(63). С. 100–105.
18. Стрельченко О.Г. Публічне адміністрування сферою обігу лікарських засобів: адміністративно-правове дослідження : монографія. Київ : НАВС. 2020. 442 с.
19. Сурмін Ю.П. Публічне адміністрування за ред. Ю.В. Ковбасюка, В.П. Трошинського, Ю.П. Сурміна. К. : НАДУ, 2010. С. 605.
20. Теремецький В.І. Особливості правової охорони медичних винаходів: сучасність і перспективи. *Патологія*. 2019. Т. 16, № 3(47). С. 417–423.
21. Цілі сталого розвитку Україна – Добровільний національний огляд. URL: [Цілі Сталого розвитку – Добровільний національний огляд.pdf \(mof.gov.ua\)](https://www.mof.gov.ua/).
22. Шаров Ю. Інноваційні інструменти публічного адміністрування: європейський контекст. *Публічне управління*. 2010. № 1. С. 5–9.

References:

1. Administrativne pravo Ukrainy [Administrative law of Ukraine Administrative law of Ukraine]. Akademichnyi kurs : pidruchnyk: u 2-kh t. Tom 1. Zahalna chastyna / red. kolehiia: V.B. Averianov (holova). K. : Vydavnytstvo "Iurydychna dumka", 2012. 584 p. [in Ukrainian].
2. Halunko V. ta in. (2019). Administrativne pravo Ukrainy [Administrative law of Ukraine]: povnyi kurs. Vydannia druhe. Kherson : OLDI-PLIUS. 520 p. [in Ukrainian].
3. Volk N.V., Svitlychnyi O.P. (2018). Administrativno-pravove rehuliuвання farmatsevtichnoyi diialnosti v Ukraini: shliakhy vdoskonalennia [Administrative and legal regulation of pharmaceutical activity in Ukraine: ways to improve] : monohraf. K. : NUBiP Ukrainy. 185 p. [in Ukrainian].
4. Kolodii O.F. (2011). ta in. Demokratychnе uriaduvannia i publichne administruvannia: problemy vymiriuvannia y audytu [Democratic governance and public administration: problems of measurement and audit] : nauk.-metod. posibnyk. K. : NADU. 56 p. [in Ukrainian].
5. Pro likarski zasoby [About medicines]: Zakon Ukrainy vid 04.04.1996 № 123/96-VR [in Ukrainian].
6. Knysh S.V. (2019). Vidnosyny u sferi okhorony zdorovia v Ukraini: administrativno-pravovyi aspekt [Healthcare Relations in Ukraine: Administrative and Legal Aspects] : monohrafiia. Kyiv : Osvita Ukrainy. 443 p. [in Ukrainian].
7. Kondratiuk T.V. (2010). Stanovlennia porivnialnoho publichnoho administruvannia yak teoretikometodolohichnoho napriamu doslidzhennia mekhanizmiv derzhavnogo upravlinnia *Naukovyi visnyk Akademii munitsypalnoho upravlinnia* [Formation of comparative public administration as a theoretical and methodological direction of research of mechanisms of public administration] : zbirnyk naukovykh prats. № 3. P. 297–305 [in Ukrainian].
8. Konstytutsiia Ukrainy [The Constitution of Ukraine] vid 28.06.1996 № 254k/96-VR [in Ukrainian].
9. Lohvynenko B.O. (2018). Publichne administruvannia sferoiu okhorony zdorovia v Ukraini: teoriia i praktyka [Public administration of health care in Ukraine: theory and practice] : dys. dokt. yuryd. nauk: 12.00.07. Kyiv. 428 p. [in Ukrainian].
10. Meltiukhova N.M. (2009). Stanovlennia i rozvytok publichnoho administratsii v Ukraini [Formation and development of public administration in Ukraine]. *Yevropeizatsiia publichnoho administruvannia v Ukraini v konteksti yevropeiskoi intehtratsii* : materialy nauk.-prakt. konf. 17 hrud. 2009 r., m. Dnipropetrovsk / za zah. red. L.L. Prokopenka. Dnipropetrovsk : DRIDU NADU. P. 77–78 [in Ukrainian].
11. Minenko M.A. (2013). Transformatsiia systemy derzhavnogo upravlinnia v suchasni modeli rehuliuвання suspilstva [Transformation of the public administration system into modern models of society regulation Transformation of the public

- administration system into modern models of society regulation]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=581> [in Ukrainian].
12. N.d. (2003) Orhanizatsiia vyrobnytstva [Organization of production] *Sutnist i suspilne znachennia vyrobnytstva*. URL: <http://library.if.ua/book/106/7117.html> [in Ukrainian].
 13. Bytiak Iu.P. ta in. (2016). *Osnovy publichnoho administruvannia* [Fundamentals of public administration] : posibnyk dlia pidhotovky do ispytu. Kharkiv : Pravo, 2016. 128 p. [in Ukrainian].
 14. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 30.11.2016 № 929 “Pro zatverdzhennia Litsenziinykh umov provadzhennia hospodarskoi diialnosti z vyrobnytstva likarskykh zasobiv, optovoi ta rozdribnoi torhivli likarskymy zasobamy, importu likarskykh zasobiv (krim aktyvnykh farmatsevytchykh inhrediiientiv)” [About the statement of License conditions of carrying out economic activity on production of medicines, wholesale and retail trade in medicines, import of medicines (except for active pharmaceutical ingredients)]. [in Ukrainian].
 15. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 05.12.2018 № 1022 “Pro zatverdzhennia Derzhavnoi stratehii realizatsii derzhavnoi polityky zabezpechennia naseleennia likarskymy zasobamy na period do 2025 roku” [About the statement of the State strategy of realization of the state policy of providing the population with medicines for the period till 2025] [in Ukrainian].
 16. Rezoliutsiia Generalnoi Asamblei OON vid 21.10.2015 № 70/1 “Peretvorennia nashoho svitu: Poriadok denniy v oblasti staloho rozvytku na period do 2030 roku” [Transforming our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development]. URL: [Agenda2030_UA.pdf](#) [in Ukrainian].
 17. Strelchenko O.H. (2019). Spivvidnoshennia pravovykh katehori “stvorenna likarskykh zasobiv” i “vyrobnytstvo likarskykh zasobiv” [The ratio of legal categories “creation of medicines” and “production of medicines”]. *Derzhava ta rehiony*. Serii: Pravo. № 1(63). S. 100–105 [in Ukrainian].
 18. Strelchenko O.H. (2020). Publichne administruvannia sferoiu obihu likarskykh zasobiv: administratyvno-pravove doslidzhennia [Public administration of medicines: an administrative and legal study] : monohrafiia. Kyiv : NAVS. 442 p. [in Ukrainian].
 19. Surmin Yu.P. (2010). Publichne administruvannia [Public administration]. K. : NADU. P. 605 [in Ukrainian].
 20. Teremetskyi V.I. (2019). Osoblyvosti pravovoi okhorony medychnykh vynakhodiv: suchasnist ta perspektyvy [Features of legal protection of medical inventions: present and prospects]. *Patolohiia*. T. 16, № 3(47). P. 417–423 [in Ukrainian].
 21. Tsili staloho rozvytku Ukraina – Dobrovilnyi natsionalnyi ohliad [Sustainable Development Goals Ukraine – Voluntary National Review]. URL: [Tsili Staloho rozvytku – Dobrovilnyi natsionalnyi ohliad](#) [in Ukrainian].
 22. Sharov Yu. (2010). Innovatsiini instrumenty publichnoho administruvannia: yevropeyskyi kontekst [Innovative tools of public administration: the European context]. *Publichne upravlinnia*. № 1. P. 5-9 [in Ukrainian].

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.5.2.30>

DYSKURS CYKLICZNY JAKO OBIECUJĄCY KIERUNEK ROZWOJU TEORII PORZĄDKU PRAWNEGO

Anatolii Kryzhanovskiy

doktor nauk prawnych, profesor,

profesor Katedry Dyscyplin Publiczno-Prawnych

Międzynarodowego Uniwersytetu Humanistycznego (Odessa, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0002-6266-6321

Vladyslav Kopytkov

aspirant Katedry Dyscyplin Publiczno-Prawnych

Międzynarodowego Uniwersytetu Humanistycznego (Odessa, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0001-6710-9228

vladislavkopytkov@gmail.com

Adnotacja. Artykuł bada potencjał cyklicznego podejścia do zrozumienia porządku prawnego jako wieloaspektowego zjawiska społeczno-prawnego. Cykliczność porządku prawnego jest związana z czynnikami ekonomicznymi, politycznymi, ideologicznymi, społecznymi (psychologia społeczna i indywidualna, zachowanie aktorów społecznych itp.) i prawnymi. Autorzy ekstrapolują postanowienia istniejących w orzecznictwie koncepcji cyklicznych na procesy rozwoju porządku prawnego. Akcentuje się teoretyczno-metodologiczny potencjał dyskursu cyklicznego dotyczący zrozumienia natury i genezy porządku prawnego, jego przewidywania i interpretacji scenariuszowej. Rozwija się perspektywa dalszych badań nad różnymi aspektami współczesnego porządku prawnego.

Słowa kluczowe: porządek prawny, podejście cykliczne, cykle gospodarcze, cykle czynności prawnych, procesy legislacyjne, cykle życia prawnego.